

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošljajncem na dom za celo leto 3 gl., za pol leta 1 gl. 60 kr., za četrta leta 80 kr. — Naročnina se pošilja upravnistvu v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice, št. 5. — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobó se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr.

Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo.

Za oznanila se plačuje od navadne vratice, če se natisne enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Deželna zavarovalnica.

Graški deželni odbor misli, da je našel kamen modrosti. Ta kamen modrosti bila naj bi nova prisilna zavarovalnica za vso Štajarsko. Nemškim gospodom pri deželnem odboru ni dosti, da so slovenskim sodeželanom že sedaj mogočni gospodje, oni hočejo, da je slovenski Štajarec v vsem odvisen od njihove milosti. Za naše pravice v Gradcu ne vedó nikdar, kedar pa morejo le kje iznajti kako dozdevno svojo pravico, da nas izkoristijo, tedaj se spomnijo takoj tudi nas.

Sicer pa gospodje hočejo pred svetom bleščati se tudi v svojem veličji; oni hočejo pokazati, da so v stanu kaj novega iznajti. Naj-novejši paradni konj, katerega so zasedli, je prisilna deželna zavarovalnica. Zal! da je kljusa že izgarana, kajti pred Gradčani jahali so jo že modrijani v predarelskem deželnem zastopu. Ti možje so namreč sklenili, da se ima ustanoviti prisilna zavarovalnica za predarelsko deželo in predložili so dotični zakonski načrt cesarju v potrjilo. Svitli cesar pa ga ni potrdil in tako so potem predarelsko kljuso vzeli v Gradec za paradnega konja.

V graškem deželnem zboru še sicer ni prišlo do sklepanja postave o prisilnej zavarovalnici. Morebiti, da bode štajarske deželne poslance izmodrila skušnja predarelskih očetov domovine; a ko bi jih ne in bi se taka postava vendar sklenila, tedaj je gotovo, da bi gospodje mlatili prazno slamo, kajti svitli cesar tudi te postave ne bode potrdil, ker bi bila v direktnem nasprotju z obstoječim zasobnim pravom.

To se nam je zdelo potrebno izpregovoriti, ker se že nekaj časa sem bega naše ljudstvo z deželno zavarovalnico. Deželni odbor je namreč naprosil županstva, da popišejo vsa poslopja ter povedó, za koliko, kje in kako dolgo še so zavarovana. Te poizvedbe, s katerimi se nalaga novih sitnosti z občinskimi zadevami brez

tega že preobloženim županstvom, potrebuje deželni odbor za to, da sestavi proračun in načrt za deželno zavarovalnico, katere pa — to poudarjamo zopet — skorej gotovo ne bo. Nekatera županstva, posebno pa nekateri posamezniki mislijo, da so potem popisu postali že člani deželne zavarovalnice in zato ne zavarujejo več svojih poslopij ali pa se — če so zavarovani — branijo plačevati vsakoletne obroke. Zato se nam je zdelo potrebno izpregovoriti pojasnjevalno in svarilno besedo in prosimo gospode duhovnike, učitelje, občinske predstojnike in druge domoljube, ki živé v dotiki z narodom, naj ljudi poučujejo, da se jim ni zanašati na deželno zavarovalnico, katere še ni in katere skoro gotovo trdi ne bode —, temveč naj redno, kakor doslej zavarujejo svoj imetek pri dobrih zavarovalnicah, ker bi sicer v slučaju nesreče morali drago plačati svoje zaupanje do deželne zavarovalnice.

Rodoljub.

Pravične pritožbe.

(Dajje.)

Vendar tudi z ukazom deželnega sveta niso bili zadovoljni vsi krajni in okrajni šolski sveti spodnještajarski. Marveč, slovenski okrajni in krajni šolski sveti izjavili so se nasprotno.

Prosim pa, visoka zbornica, naj na znanje vzame, da ovi slovenski šolski sveti ne zame-tujejo nemščine v slovenskih ljudskih šolah spodnještajarskih!

Izjavili so željo, naj bi nemščina bila poučni predmet v slovenskih ljudskih šolah na spodnjem Štajarskem, ker je znanje nemščine koristno, ali tudi, če je komu ljubo, potrebno, toda uči naj se toliko ur. da je po pametnih pedagoških načelih mogoče odobriti, zlasti pa ne prerano, k večjemu v 4. ali 5. šolskem letu. (Tako je! na desnici.)

Nadalje izjavili so se, da hočejo, naj velja nemščina kot neobligaten poučni predmet, nikakor pa ne kot obligaten predmet in še naj-

manje kot poučni jezik. ker bi to nasprotovalo XIX. členu osnovnih državljskih pravic, ki so ondi slovenskemu narodu zajamčene. Ta člen XIX. je paladij ali zaštitba narodne svobode v Avstriji in te si Slovenci ne dajo vzeti, tudi ne po ukazu deželnega šolskega sveta. (Bravo! na desni.)

Ni resnično, kar nekateri listi pišejo, da bi Slovenci sploh ne trpeli nemščine v slovenskih ljudskih šolah. Ali mi želimo, da se nemščina uči na pameten način v naših šolah. Ko so torej slovenski okrajni in krajni šolski sveti izvedeli vsebino ukaza deželnega šolskega sveta, uložili so ugovor ali pritožbo zoper njega (zlasti Šmarije, Leskovec, Majšberg sv. Janž na Dravskem polju, Wurmberg, sv. Vrban, sv. Lovrenc, sv. Marjeta, sv. Marko, sv. Andraž) pri c. k. namestniku v Gradcu do naučnega ministra, naj bi ta razveljavil oni ukaz, ker je protipostaven.

Osoda teh pritožeb je čudna. Uložene bile so pred bolje nego pol letom, pa še sedaj niso rešene.

Tukaj je le jedno izmed dveh mogoče. Ali jih neče c. k. namestnika v Gradcu dalje poslati, ali pa leže kje v naučnem ministerstvu, ker jih tukaj rešiti nečejo ali ne utegnejo.

To je pa vendar, da več ne rečem, žalostno in žalno za Slovence. Ako se pritožimo, ker nam pravice krhajo, pravice v osnovnih državnih zakonih zajamčene, pa ne najdemo ne posluha ne pomoči, moramo to jako obžaljevati.

Saj vendar znam, da neka rzsodba državnega sodišča (25. aprila 1878. št 91) veli, da deželni šolski svet nema pravice, tem manje okrajni ali krajni šolski svet, kaj takega ukazati, kar bi nasprotovalo sedaj veljavnim zakonom, izlasti še pa osnovnim državnim zakonom.

Saj sem vendar čital, da se tukaj nima ozirati za oportunitetne razloge, na primer na to, da je semtertje nemščina jako koristna ali potrebna, ker taki oportunitetni razlogi ne morejo nikdar razveljaviti pravic, ki so po državnih osnovnih zakonih Slovincem priznane, — do varovanja in gojenja svoje narodnosti in jezika. Čital sem naposled v istih rzsodbah državnega sodišča, da naučni minister postavno ni samo pooblaščen, ampak celo dolžan zaukaze deželnega šolskega sveta ustaviti ali prenarediti, kedar nasprotujejo tedanjim veljavnim zakonom. Zato bi pričakoval, da se bode naučno ministerstvo na uložene pritožbe oziralo. Kar sem povedal, velja za slučaj, ako so pritožbe že ministerstvu doposlane. Ako pa še niso tam, pozivljem tukaj javno visoko ministerstvo, naj si da omenjene pritožbe zoper ukaz deželnega šolskega sveta od štajarskega od 22. febr. 1887. šte. 823 takoj predložiti, da jih reši v zmislu zakonov, izlasti državnih osnovnih zakonov, ter naj oni ukaz razveljavi.

Kar sem navedel, to sem govoril, da dokažem, kako težko mi dene glasovati za oni vladni predlog. Imam še pa jedno pritožbo, o katerej ne bodem tako obširno govoril, ima pa vendar s predstoječo nekšno zvezo. (Konec prih.)

Gospodarske stvari.

Zima in sadno drevje.

Čem dalje gre, tem bolje se nam kaže potreba, da si iščemo novih virov za denar, stari čejo se nam pač do cela vsušiti. Malo se dobi za živino, še manj za zrnje in nič se nam ni zanesti na gorice. Vsa je podoba, da so prejšnji dobri časi za vselej minoli. Na srečo pa je naše podnebje dokaj dobro za sadje. Kar se tiče dobrote našega sadja, to je skorej po celi vrsti izvrstno, pa tudi, kar se tiče obilnosti, nič se nimamo pritožiti.

Srečen, čegar pradedje so bili sadno drevje sadili, v novih časih imel je obilen dobiček v denarju pa tudi za domačo rabo mu je še vselej kaj ostalo. Ko bi katero leto tudi ne imel česa prodati, nekaj za svojo hišo je še vselej dobil in stroški niso, vsaj v denarju, preobilni. Na vsak način je na dobičku, kdor ima sadnega drevja na svojem zemljišču.

V tem je torej gotov dobiček, treba nam bode torej, da drevje, kar ga imamo, v lepi rasti in rodovitnosti vzdržimo, sedaj, ko je drugo delo že v nekaj prijenjalo, obrnimo pa se na sadno drevje, da tisto postavimo v dobro stanje. Tudi v času, ko drevo miruje, ne dajmo si mi pri njem mirú! Nekaj opravil more človek itak le v tej dobi z uspehom opraviti.

Oglejmo si le-ta opravila! Tu so v prvi vrsti starša drevesa: na njih opazimo, da skorja odmira. Njo je sedaj čas s stržcem odpraviti, pri tem pa se vé, da ne smemo oškodovati mlade skorje, ki se dela pod staro. Ako najde človek v tem rane na deblu ali na vejah, nagnjita mesta, treba mu jih je izrezati tje do zdravega lesa. Te izrezke je potlej zamazati z lesno smolo, naredi se pa za to pripravna, če jo vdebujemo s prstjo, s peskom ali tudi s presejanim pepelom. Na to pa namečemo deblo in debelejšje veje z apnenim mlekom.

Apneno mleko se nareja tako-le: 50 litrov se vzame pol sivega in pol belega apna ter prilije se toliko vode, da zmes teče, pa ne pretenko. K tej zmesi se pridene 1 liter terpentinovca in pest kuhinjske ali živinske soli, to pa za to, da se uničijo mrčesne zalege. Dobro je tudi, če se v apneno mleko dene nekaj ilovice, kravjeka (brez slame) in goveje krvi. Ta zamaza umori bube drevesnih škodljivcev, pa obvaruje tudi drevesa, da ne zmrznejo ali pa vsled zime razpoknejo. Razpokline naredé se v mesecih januariju in februariju, ako sije solnce na